

UN MARTYRIUM;
ESGLÉSIA DE SANT NICOLAU DE GIRONA

Joan M. de Ribot

L'església de Sant Nicolau de Girona és un temple del s. XII situat al barri de Sant Pere, prop del monestir de Sant Pere de Galligants. Es tracta d'una capella de nau única, coberta amb volta de canó seguit, dotada d'una capçalera trilobular.

En ocasió de prospeccionar el paviment, per indagar l'origen d'unes humitats de la nau, s'observaren uns carreus de pedra arenisca en la part inferior del mur que tanca l'arcosoli situat a la façana a migdia: Lliurada aquesta concavitat de la pedra que el cegava, aparegué, en el seu paviment, restes d'*opus testateum* rosat; això esperonà l'interès per seguir prospeccionant el subsòl. A part de les restes del possible mur tardoromà indicat pels esmentats carreus d'arenisca, aparegué un mur possiblement d'època paleocristiana, semblant als trobats a Roses, situat junt a la porta d'entrada, i que es grafia en un dels plànols que s'acompanyen. Anaren apareguent restes de ceràmica sigilatta, negra paleocristiana; i teules romanes.

Entre els anys 1.975 i 1.976 prosseguiren les obres de prospecció dels subsòl; en el sector de l'àbsis trilobular es trobaren les restes humanes, totes orientades a llevant, de quina existència en aquell indret de la ciutat ha hi havia moltes notícies. També aparegueren materials de l'asserrador que havia existit en l'interior del monument. Justament a l'inspeccionar la gran llosa de pedra sobre la qual descansava la màquina d'asserrar, aparegueren els fonaments del quart absis de l'església; junt a ell una tomba olordeana. Al continuar excavant trobàrem la tomba o ossari que estimam d'època tardoromana, i que també grafiam en el plànol a escala 1:20.

Pròxim a aquesta trobàrem el coure de Constancio Galo (325-254), que és un petit bronze de 18,5 mm. de diàmetre en el que, en una cara, es llegueix *D.N.FI (CN) CONSTANTIVS NOS. CAES*, el seu bust amb el cap sense cobrir; porta el *paladamentum*. En l'altra cara es llegueix *FEL. TEMP. REPARATTO*, soldat dempeus tirant la seva llança contra un enemic que cau del cavall, mentres alça una mà en actitud de súplica, a terra hi ha un escut. (COHEN VI pag. 352, núm. 37). Aquesta peça fou lliurada al Servei d'Arqueologia de la Diputació de Girona, que la netejà i, interpretà, quedant dipositada en aquell Servei, igual que la ceràmica sigilatta, etc. trobada en les excavacions. Excavacions que anaven essent seguides per la Sra. Mercè Ferrer d'aquell servei.

Es prospeccionà els elements que evidencien la unió, a cotes elevades, de l'absis orientat al Nord amb el parament a tramuntana de la nau, cosa que corroborà la preexistència d'aquell absis.

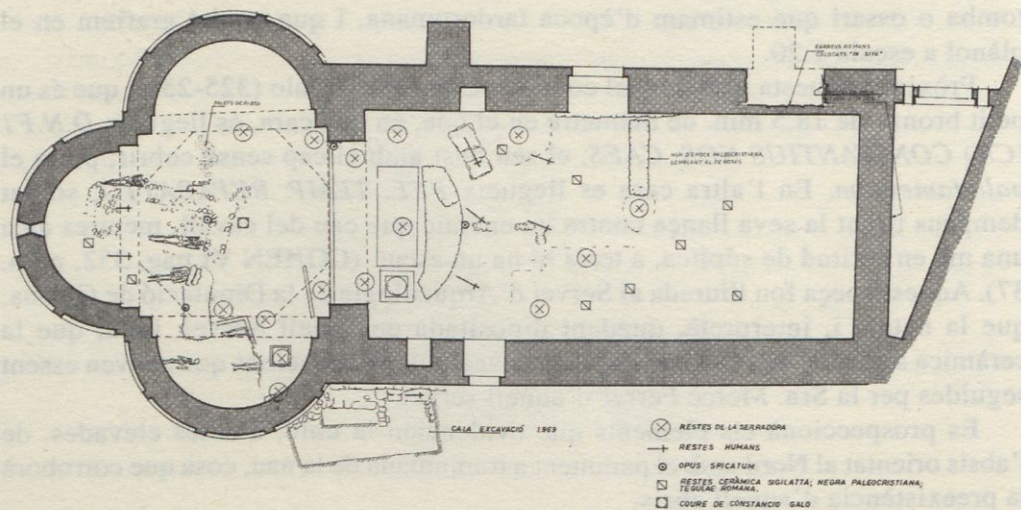
El conjunt d'aquestes recerques i troballes s'estimaren d'algun interès, com perquè quedessin a la vista de l'observador interessat. Per això es construï una cripta sota el presbiteri de l'església. Els materials que s'empraren foren el totxo ceràmic vermell en els murs moderns de contenció de terres, i el formigó abuiardat en aquells elements que se suposa que existiren però que la construcció de la serradora destruïren. En el paviment de la nau es col·locaren les lloses de pedra de Girona, de forma que manifestessin el repetit quart absis.

D'altra part, abans de la restauració que realitzà l'arquitecte Sr. Ferran en els anys 40, sobre la llanterna hi havia un dipòsit d'aigua, el que fa pensar que haurien desaparegut qualsevol preexistència. La notícia de l'existència de campanes en l'església de Sant Nicolau, de la que en tenim notícia al llegir les actes de visites pastorals en aquest temple, ens fa pensar en la possibilitat que la llanterna hagués acabat amb un petit campanar a la manera del baptisteri de Novara.

No sembla possible que aquest monument fos un baptisteri, ja que l'església mai ha estat parroquial, tot i complir funcions delegades del Monestir de Sant Pere de Galligants. Més aviat faria pensar en una *cel·la* o *memòria martyrium*, opinió que ja manifestava Lamperz.

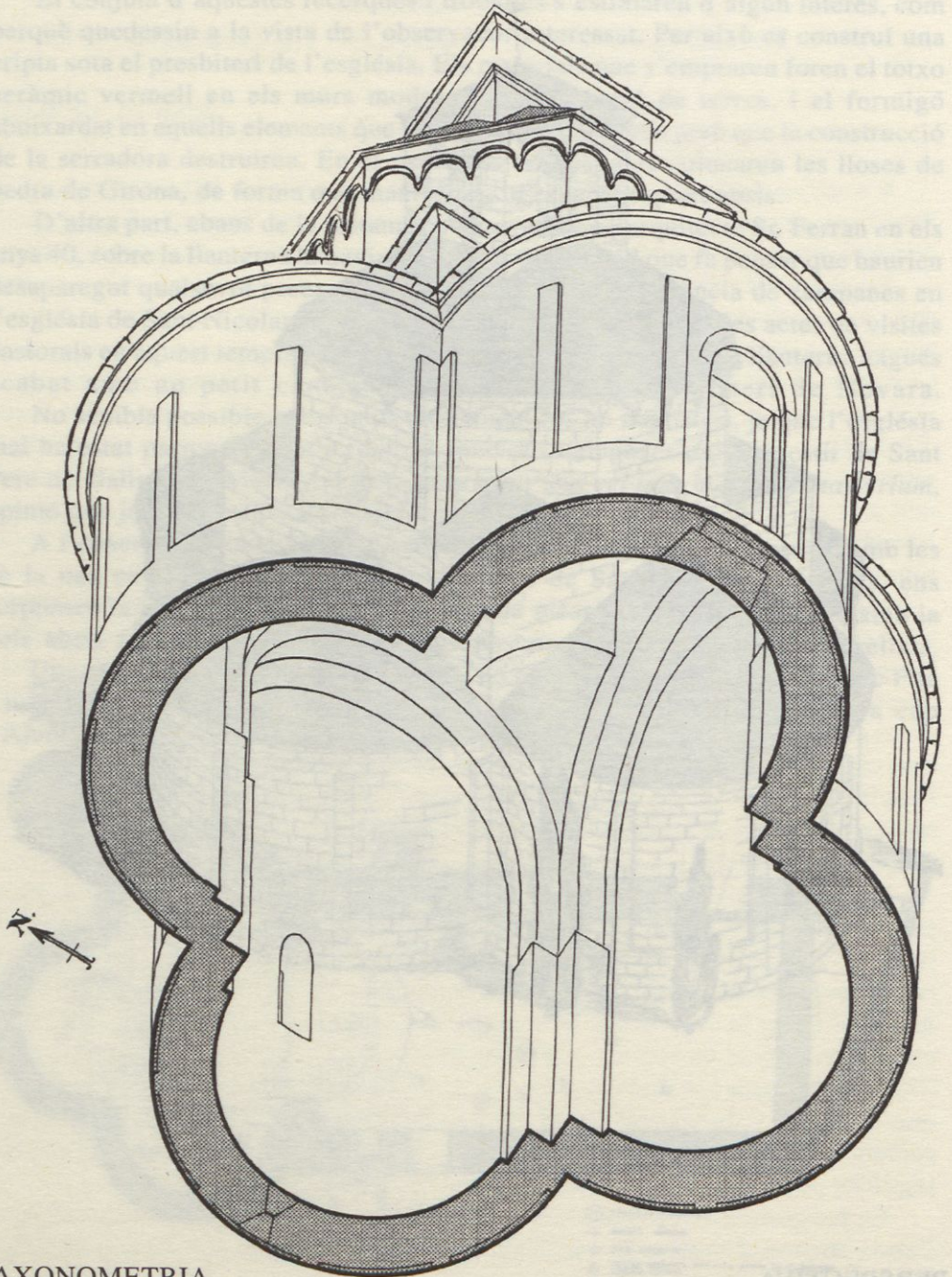
A l'observar la identitat de les arquacions lombardes de la llanterna amb les de la nau central de l'església del Monestir de Sant Pere de Galligants, ens sorprenen la qualitat i perfecció de l'obra de picapedrer de la llanterna, amb la dels absis formats per carreus sols desbastats i poc acuradament aparellats.

Una mesa d'altar de pedra de Girona; un crucifix i un vitral de Domènec Fita i una verge romànica completaren l'obra de restauració que portà a cap l'Ajuntament de Girona, entre els anys 1.975 i 1.977.

PERSPECTIVA

AXONOMETRIA

NOTES SOBRE EL DRET DE CORNADA A TORTELLÀ (TERME
DEL CASTELL DE SALES, S. XIV-XVII)

Santí Soler i Simon

El present treball pretén aportar informació sobre el so de cornada dret de cornada a la parroquia de Sant Soler i Simon del castell de Sales, a partir de la informació que ens ofereixen els elements conservats al fons patrimonial Casabona d'Orriola. Els elements conservats en un context històric prou interessant. Aquesta informació és el resultat de l'actuació de l'Institut d'Estudis de Catalunya com a treball de recerca de la Universitat de Tarragona, desenvolupada per un pagès tortellèsenc. Aquesta informació és el resultat de l'actuació de l'Institut d'Estudis de Catalunya com a treball de recerca de la Universitat de Tarragona, desenvolupada per un pagès tortellèsenc.

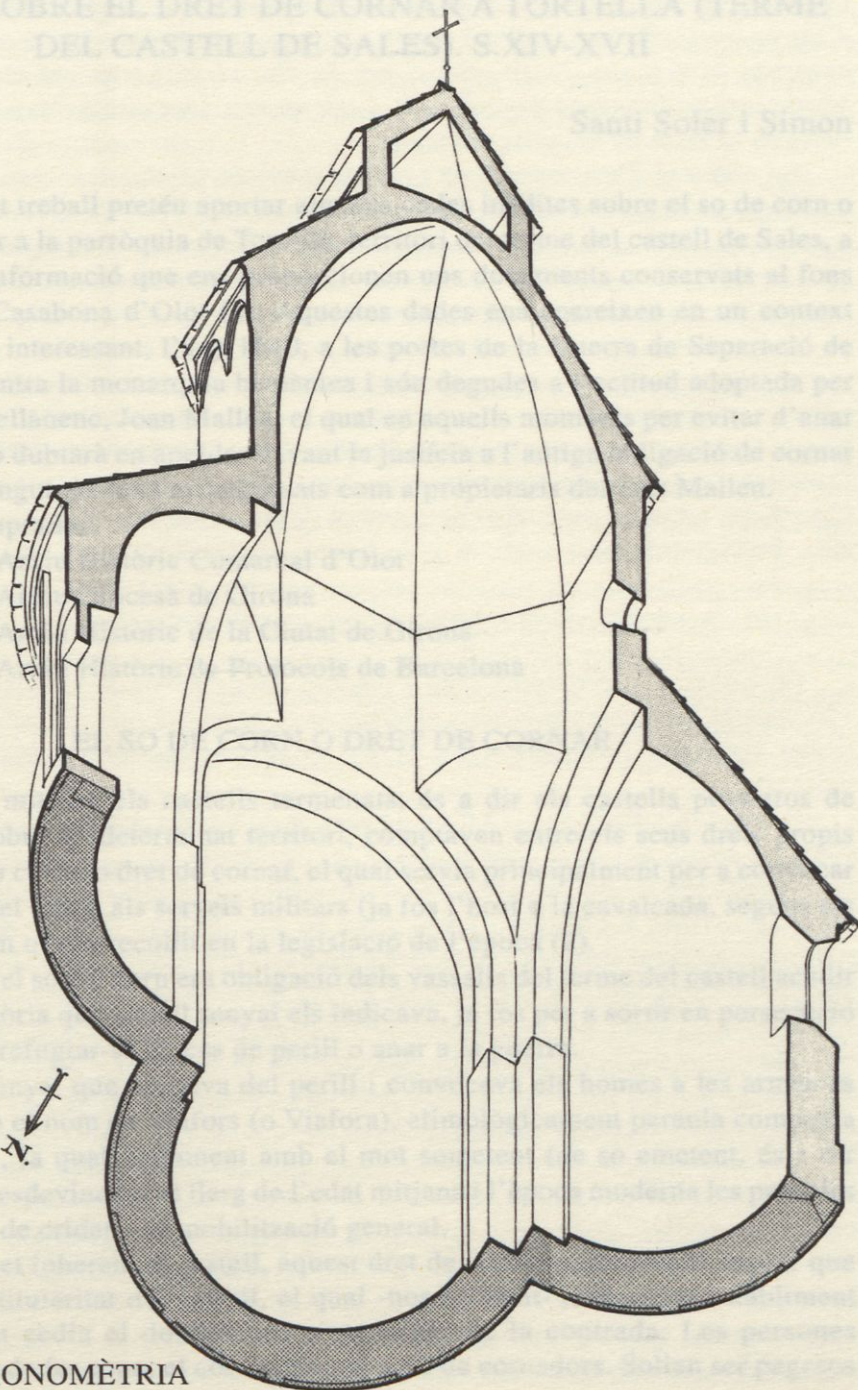
Sgls. XIV-XVII

AFO:

ADG:

AHCO:

AHPE:

SECCIÓ AXONOMÈTRIA